Dosarul nr. 21r-414/2024 *(1-220111334-02-21r-27022024)*
Judecător: Nicolae Corecea

D E C I Z I E
În numele Legii

29 aprilie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Centru
Având în componența sa:
Președintele completului, judecător: Oxana Robu
Judecători: Olga Cojocaru și Vladislav Schibin

A judecat în ordine de recurs, *în lipsa părților*, recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău, Andrei Saracuța și avocatului Ion Modval, în interesele condamnatului Cojocari Ivan, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024 potrivit căreia plângerea condamnatului **Cojocari Ivan** privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă parțial, și –

Termenii de examinare a cauzei:
Prima instanță: 24.11.2024 – 05.02.2024;
Instanța de recurs: 27.02.2024 – 29.04.2025.
Procedura de înștiințare a fost legal executată.

Asupra recursurilor declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău, Andrei Saracuța și avocatul Ion Modval, în interesele condamnatului Cojocari Ivan, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru -

C O N S T A T Ă:

1. Avocatul Modval Ivan, în interesele lui Cojocari Ivan *****, a înaintat Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana o plângere împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Prin plângere, a solicitat constatarea condiţiilor inumane de detenţie, conform art. 473^2 din Codul de Procedură Penală, pentru perioada în care s-a aflat în aceste condiţii în Penitenciarul nr. 13-Chişinău şi Penitenciarul nr. 8-Bender, deoarece a fost deţinut în condiţii inumane şi degradante de detenţie în instituţiile penitenciare.

2. Prin *încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024* s-a admis parţial plângerea avocatului Modval Ivan, în interesele lui Cojocari Ivan *****, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul Cojocari Ivan *****, *născut la *****,* a fost deţinut în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în perioada de timp din 01.12.2020-11.11.2021 şi în Penitenciarul nr.8-Bender pe perioada 07.03.2019-01.12.2020, numărul total de zile fiind - 980 zile, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. În privinţa perioadei de 980 (*nouă sute optzeci*) zile, care nu pot fi reduse, instanţa urmează să-i explice lui Cojocari Ivan *****, că este în drept să se adreseze cu acţiune separată în procedura contencioasă în vederea reparării prejudiciului cauzat pentru condiţii precare de detenţie care contravin prevederilor art. 3 CEDO, dacă va considera de cuviinţă.

3. *Împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024 a declarat recurs reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 13 Chişinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05.02.2023 pronunţată la plângerea condamnatului Cojocari Ivan. A rejudeca cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care plângerea condamnatului Cojocari Ivan să fie respinsă ca tardiv şi neîntemeiată.*

În motivarea cerinţelor sale reprezentantul penitenciarului a invocat că încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05.02.2024 este una neîntemeiată şi pasibilă de a fi casată parţial, întrucât petentul Cojocari Ivan, în instanţa de fond nu a prezentat probe ce ar confirma întrunirea cumulativă a condiţiilor de detenţie prin care i-au fost afectate grav drepturile sale.

Un factor important ce-l consideră că instanţa de fond nu a luat în calcul este precum că prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 10.07.2020 dosarul nr. 21ji - 65/2020, a fost respinsă plângerea depusă de condamnatul Cojocari Ivan ***** a.n. *****, împotriva administraţiei Penitenciarului nr. 13 mun. Chişinău, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale

prevenitului, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, ca fiind tardivă.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 14.09.2020 dosarul 2lr-1066/2020 a fost menţinută fără modificări încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 10.07.2020 dosarul nr.21ji-65/2020.

Astfel se deduce faptul precum că, prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 10.07.2020 a fost examinată o plângere analogică a condamnatului împotriva administraţiei Penitenciarului nr. 13 mun. Chişinău (pentru perioada de timp 10.04.2017 - 18.12.2018 07.03.2019), cât si în privinţa Penitenciarului nr.8 — Bender pentru perioada cuprinsă de la 07.03.2018 - 14.09.2020, referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a fost respinsă ca fiind depusă tardiv şi menţinută prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 14.09.2020 dosarul nr.21r-1066/2020.

Aşadar, dat fiind faptul precum că, avem deja o hotărâre a instanţei de judecată definitivă şi irevocabilă în privinţa petentului Cojocari Ivan ***** a.n. ***** privitor la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr.8 - Bender prin care este clar menţionat prin încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 10.07.2020 şi prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 14.09.2020 dosarul nr.21r-1066/2020, că condiţiile în care deţinutul Cojocari Ivan s-a deţinut în detenţie în Penitenciarul nr.8 Bender au fost satisfăcătoare o altă instanţă care se conduce la fel după acelaşi act normativ, pronunţă o încheiere care contrapune inversul unei hotărâri judecătoreşti rămase definitive și irevocabile asupra aceluiaşi obiect prin care constată precum că, Cojocari Ivan a fost deţinut de la 07.03.2019 - 01.12.2020 în Penitenciarul nr.8 - Bender în condiţii precare art. 3 CEDO.

O altă chestiune importantă este precum că, deţinutul Cojocari Ivan ***** a fost eliberat din detenţie din Penitenciarul nr.13 - Chişinău la data de 11.11.2021, în baza decizie Curţii de Apel Chişinău din 11.11.2021 dosarul nr. la-1756/2020, prin are ultimul a şi beneficiat de mecanism compensatoriu fiindu-i redus termenul de pedeapsă stabilită prin sentinţa Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 02.04.2018. cu 150 (o sută cinzeci) zile, iar pentru perioada zilelor care nu a putut fi împărţită ultimului i-a fost oferită o recompensă pecuniară în mărime de 10400 (zece mii patru sute) lei.

În această parte, recurentul apreciază critic aspectele invocate de către instanţă, nefiind fundamentate pe careva probe concrete, deoarece instanţei i-a fost adus la cunoştinţă precum că, deţinutul Cojocari Ivan având deja o hotărâre a instanţei de judecată definitivă şi irevocabilă pe condiţiile de detenţie care este menţionat mai sus, mai mult ca atît la examinare dosarului penal în fond la curte de Apel Chisinău a dus în eroare Colegiul penal când ultimul a solicitat ca să-i fie

aplicat mecanismul compensatoriu în privinţa sa, fapt ce Colesiul penal prin decizia din 11.11.2021 dosarul nr.la-1756/2020 i-a admis solicitare și ultimul a beneficiat de o reducere de 150 de zile și de o recompensă pecuniară în mărime de 10400 lei având deja *o hotărâre a instanţei de judecată definitivă şi irevocabilă referitor la condiţiile de detenţie.*

De precizat că, totuşi chiar dacă reprezentantul penitenciarului a menţionat despre toate chestiunile date precum că, ultimul are deja o hotărâre a instanţei de judecată definitivă şi irevocabilă referitor la condiţiile de detenţie prin care ultimului i-a fost respins şi cu atât mai mult că Cojocari Ivan a şi beneficiat deja de mecanism compensator prin care a şi fost redus termenul de pedeapsă la care a şi primit şi o sumă de bani în mărime de 10400 lei recurentul consideră că este incorect, totuşi instanţa nu a dus cont de toate cele menţionate şi a admis cererea avocatului Modval Ivan, în interesele lui Cojocari Ivan *****.

De fapt, instanţa de fond la examinarea plângerii depusă de deţinut în raport cu materialele prezentate de către administraţia instituţiei penitenciare, condiţiile de detenţie sunt constatate doar în cadrul şedinţei de judecată, la audierea opiniei participanţilor la proces.

Prin urmare, conducându-se de rapoartele instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu şi raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează speţa, instanţa de fond apreciază plângerea deţinutului drept întemeiată, urmând a fi admisă şi dispune soluţionarea plângerii depuse în favoarea deţinutului, bazându-se de problema supraaglomerării care a fost identificate în constatările respective şi care au fost trasate în repetate rânduri de Comitetul ONU împotriva torturii (2014, 2017), Comitetul european pentru prevenirea torturii (2015-2019), Avocatul Poporului (2002-2019) precum, Consiliul pentru prevenirea torturii (2017-2019) şi raportul Ombudsman-ului din 2019.

Or, din plângerea depusă de petentul Cojocari Ivan se prezumă că în cadrul condiţiilor de detenţie în care s-a aflat i-au fost afectate grav drepturile prevenitului şi condamnatului, dar fără a fi justificate de către acesta, prin probe concludente şi pertinente.

În acest sens, recurentul reieterează că, condamnatul în instanţa de fond, în afară de plângerea propriu-zisă nu prezintă careva argumente sau contra argumente cu privire la condiţii de detenţie precară în instituţiile penitenciare.

Subsidiar la cele invocate, relatează că, chiar dacă persoana s-ar fi aflat în condiţii de detenţie precare, consideră că, totuşi, instanţa nu a aplicat corect dispoziţiile art. 473^4 alin. (6) Cod de procedură penală prin art. 473^2 - 473^4 Cod de procedură penală.

Cu referire la condiţiile materiale de detenţie, în urma ultimei verificări efectuate în anul 2019, instituţiile penitenciare, inclusiv Penitenciarul nr. 13-

Chişinău a depus eforturi la îmbunătăţirea condiţiilor de detenţie ale condamnaţilor prin reparaţia capitală/cosmetică a celulelor.

Or, instanţa de fond a ignorat şi datele veridice expuse în raportul prezentat de administraţia penitenciarului, pe cale de consecinţă recurentul consideră că, încheierea este neîntemeiată şi urmează a fi casată.

Prin admiterea unor perioade prescrise, a fost emisă o încheiere favorabilă în privinţa lui Cojocari Ivan de a înainta o acţiune civilă pentru a solicita despăgubire bănească pentru perioada deţinerii în Penitenciarul nr. 13-Chişinău, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Rezultă că cauza a fost examinată superficial, unilateral şi neobiectiv a circumstanţelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor şi, prin urmare concluzia instanţei este în contradicţie cu circumstanţele pricinii.

În asemenea circumstanţe, se reţine că, instanţa de judecată nu a examinat fondul cauzei. Or, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţi în materie penală îndreptate împotriva sa.

Din cele expuse mai sus, se consideră că concluziile neclare, incomplete, incerte expuse de instanţa de fond, fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de reclamant constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Reieşind din cele expuse, cererea de recurs declarată reprezentantul Penitenciarului nr. 13 Chişinău este una fondată şi pasibilă de a fi admisă, încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05.04.2023, urmând a fi casată cu rejudecarea cauzei prin adoptarea unei noi hotărâri.

3.1. *Împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024 a declarat recurs avocatul Ion Madval, în interesele condamnatului Cojocari Ivan, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea în parte a încheierii Judecătoriei Chişinau, sediul Ciocana din 05.02.2024 cu adoptatea unei noi decizii prin care a admite plângerea petiţionarului Cojocari Ivan ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale. A constata faptul că petiţionarul Cojocari Ivan *****a fost deţinut pe perioada de timp 07.03.2019 - 01.12.2020 (635 zile) în Penitenciarul nr.8-Bender şi pe prioada de timp 01.12.20202 - 11.11.2021 (345 zile) în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în total-980 zile, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru Apărarea*

*Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale. A dispune încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Finanţelor R.Moldova, în beneficiul lui Cojocari Ivan ***** suma de 98 000 (nouăzeci şi opt mii) lei, cu titlu de despăgubire pentru deţinerea acestuia în perioada 07.03.2019 – 01.12.2020 în Penitenciarul nr. 8-Bender şi în perioada 01.12.2020 -11.11.2021 în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale.*

În motivarea cerințelor sale partea apărării a invocat că luând act de motivele invocate de instanţa de fond, consideră că încheierea recurată este parţial neîntemeiată urmând a fi casată în partea ce se referă la refuzul instanţei de compensare a perioadei de detenţie în care Cojocari Ivan a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 CEDO prin echivalent bănesc.

Cu referire la perioada de timp 07.03.2019-01.12.2020 şi 01.12.2020-11.11.2021, în care condamnatul Cojocari Ivan a fost deţinut în Penitenciarul nr. 13-Chişinău şi Penitenciarul nr.8-Bender, partea apărării consideră că instanţa de fond corect a stabilit ca în perioada data condamnatul a fost deţinut în condiţii de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Însă, consideră nefondată argumentarea instanţei de judecată că pentru oferirea mecanismului compensator solicitat condamnatul urmează a se adresa cu o acţiune civilă separată în procedura contencioasă.

4. Procedura de citare legală a fost executată.

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 13 Chișinău, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Centru, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului

participanților la proces de a depune referințe.

5. Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, audiind părțile, cercetând materialele cauzei, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru consideră necesar de *a respinge recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău și avocatul Ion Modval, în interesele condamnatului Cojocari Ivan, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024, ca fiind nefondate,* reieșind din următoarele considerente.

5.1. În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de Procedură Penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu art. 449 Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.

Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

Conform art. 469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 17^{1}) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Potrivit art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, chestiunile specificate la art. 469 alin. (1) pct. 5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art. 469 alin. (1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. …. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art. 469 alin. (1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului …Potrivit art. 470 alin. (1) Cod procedură penală, instanța care soluționează chestiunile privind

executarea hotărârilor prevăzute la art. 469 alin. (1) pct.1)-4), 6)–16), 17[1]) și 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

Art. 471 alin. (2) Cod de procedură penală, temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art. 469 alin. (1) pct. 1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)-16) și 18) poate servi și cererea condamnatului.

5.2. Din materialele cauzei penale, Colegiul Penal constată că, Cojocari Ivan ***** şi-a ispăşit pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 12 ani stabilită prin decizia Curţii de Apel Chişinău din data de 18.12.2018.

Ulterior, la data de 11.11.2021, a fost eliberat din locurile de detenţie ca urmare a adoptării deciziei Curţii de Apel Chişinău din data de 11.11.2021

Potrivit materialelor cauzei și anume, a raportului prezentat de către instituția penitenciară, Cojocari Ivan ***** s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în perioada de timp din 01.12.2020-11.11.2021, iar în Penitenciarul nr. 8-Bender pe perioada 07.03.2019-01.12.2020, numărul total de zile fiind - 980 zile.

5.3. Colegiul Penal constată că, în plângerea înaintată, avocatul Modval Ivan, în interesele lui Cojocari Ivan *****, solicită constatarea condiţiilor inumane de detenţie, conform art. 473[2] din Codul de Procedură Penală, pentru perioada în care s-a aflat în aceste condiţii în Penitenciarul nr. 13-Chişinău şi Peitenciarul nr.8-Bender, deoarece a fost deţinut în condiţii inumane şi degradante de detenţie în instituţiile penitenciare.

Conform prevederilor art. 473[2] alin. (5) CPP, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. În aceste condiții, termenul stabilit de legiuitor prin art. 473[2] alin. (5) CPP, se va calcula prin prisma faptului, intrării în vigoare a Legii nr. 272, care se constatată a fi 01.01.2019.

Potrivit raportului prezentat de reprezentantul Cojocari Ivan ***** s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în perioada de timp din 01.12.2020-11.11.2021, iar în Penitenciarul nr.8-Bender pe perioada 07.03.2019-01.12.2020, numărul total de zile fiind - 980 zile.

Astfel, Colegiul penal reține că Cojocari Ivan la data de 11.11.2021, a fost eliberat din locurile de detenţie ca urmare a adoptării deciziei Curţii de Apel Chişinău din data de 11.11.2021, în privinţa celor 980 zile care nu pot fi reduse.

Astfel, potrivit art.473/2 alin. (4) CPP, *în cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei* sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei

rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească, iar potrivit art.473/4 alin. 5/1 CPP, în cazul constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, instanţa de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare.

Ţinând cont de dispoziţiile legale sus-nominalizate, cu titlu de despăgubire, se încaseză în favoarea condamnatului suma bănească în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, numai în ipoteza în care perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, iar în speţa dată perioada încălcării condiţiilor de detenţie este de 980 zile, care nu pot fi reduse.

Astfel, în privinţa celor 980 zile care nu pot fi reduse, Cojocari Ivan este în drept să se adreseze cu acţiune separată în procedura contencioasă în vederea reparării prejudiciului cauzat pentru condiţii precare de detenţie care contravin prevederilor art. 3 CEDO, dacă va considera de cuviinţă.

Autorul recursului și anume partea apărării contestă încheierea în acesta parte, motiv pentru care Colegiul a menținut constatările instanței de judecată ca fiind întemeiate, motiv de a casa încheierea în această parte Colegiul nu a stabilit, or instanța de recurs apreciază întemeiată soluția instanței de judecată prin care a respins doar a constatat perioada de deținere a condamnatului Cojocari Ivan în condiții inumane de detenție, explicându-i că este în drept de a se adresa în instanța contencioasă cu acțiune prin care să solicite acordarea despăgubirilor bănești pentru perioada de 980 de zile în care s-a deținut în condiții inumane și degradante.

6. Totodată, Colegiul penal va respinge argumentele recursului declarat de către reprezentantul Penitenciarului nr. 13 Chișinău, prin care își manifestă dezacordul cu soluția instanmței de fond prin care s-a constatat deținerea condamnatului Cojocari Ivan în condiții inumane de detenție pe perioada de 980 de zile, întrucât Penitenciarele din Republica Moldova au înregistrat schimbări privind condițiile de detenție, inclusiv și-n Penitenciarul nr. 13 Chișinău și 8 Bender, unde au fost petrecute servicii de reparație cosmetică, fiind îmbunătățile condițiile din aceste penitenciare, or, Colegiul penal reține că condamnatul Cojocari Ivan a fost condamnat la 12 ani de detenție, fiind eliberat din penitenciar în anul 2021, prin ce se constată că pe perioada detenției, condițiile din Penitenciarul nr. 13 Chișinău și din Penitenciarul nr. 8 Bender erau degradante și inumane, iar instanța de fond corect a constatat că condamnatul Cojocari Ivan s-a deținut în condiții precare o perioadă de 980 de zile.

Astfel, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Cojocari Ivan condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia

statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului.

CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63)*.

CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare – consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei *(cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53)*, puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei *(cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43- 44)*; lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare *(cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006).*

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26.10.2000, § 94)*. Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(Ostrovar c. Moldovei, 13.09.2005, § 80).*

Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant", atunci când s-a cauzat

victimelor sentimente de frică, îngrijorare și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească *(Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI)*. Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă" în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 *(Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, Reports of Judgments and Decisions, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).*

6.1. Potrivit recursului declarat de reprezentantul Penitenciarului nr. 13 Chișinău, se consideră că, autorul plângerii s-a aflat în condiții de detenție acceptabile și care corespund condițiilor minime de detenție.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 şi 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut şi de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Totodată, Colegiul penal denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă.

6.2.Totodată, Colegiul penal reține că în speță sunt aplicabile rapoartele Comitetului pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante (CPT), cât şi practica CEDO, în ceea ce privește condițiile sanitare, iluminarea şi ventilarea, aceste probleme persistă în majoritatea încăperilor locative ale penitenciarelor din Republica Moldova, excepție fiind instituția penitenciară nr. 1 din Taraclia, nr. 7 Rusca şi nr. 17 din Rezina, prin urmare în Penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr. 8 Bender persistă condițiile inumane și degradante invocate de condamnat.

Prin urmare reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, condiții de igienă și sanitare față de condamnat nu a fost

respectată pe perioada de detenție, or în cererea sa, condamnatul Cojocari Ivan a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr. 8 Bender, în condiții inumane și degradante.

De precizat că, în mai multe cauze, Curtea a notat cu îngrijorare repetarea problemelor în privința condițiilor precare de detenție în Penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr. 8 Bender. Aceasta notează că, în repetate rânduri, a constatat încălcarea articolului 3 din Convenție în privința acestui penitenciar *(cauza Shishanov c. Moldovei, 15 decembrie 2015, § 127)*, însă această problemă sistemică continuă să persiste.

6.3. Instanța de recurs atestă că, reprezentantul penitenciarului nu a probat faptul că condamnatul s-a deținut în celule în care, i-a asigurat condiții decente de trai în perioada aflării lui în Penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr. 8 Bender, care ar corespunde prevederilor legale și nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or, argumentele enunțate în raportul instituției penitenciarului despre asigurarea minimului necesar, sunt combătute de argumentele prezentate instanței de petiționar

Colegiul menționează că, condamnatul a invocat aflarea sa în penitenciar în celule cu condiții nesatisfăcătoare, care pot fi considerate ca fiind degradante. Or s-a stabilit că în cadrul examinării cauzei, reprezentantul penitenciarului nu a contrazis prin probe argumentele părții petiționare privind celulele insalubre în care s-a deținut în penitenciarele vizate.

La caz, Colegiul penal reține că, reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, celule insalubre și nereparate, față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție.

Contrar recomandărilor precitate, studiind rapoartele prezentate de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr. 13 Chișinău a stabilit că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Baraboi Ion, din care reiese, că în general suprafața standard de 4 m² per deținut, nu a fost probată inclusiv și respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

7. Subsecvent, instanța de recurs reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului, la aceste aspecte, sunt declarative și lipsite de suport probatoriu, or

luând în considerație dificultățile cu care s-a confruntat Cojocari Ivan pe parcursul detenției sale în Penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr. 8 Bender, au depășit nivelul de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizat.

Colegiul penal nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Mai mult examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău nr.2/3346 din 07.03.2023, Colegiul penal susține poziția instanței de fond că în raportul menționat a fost prezentată o informație generală, astfel faptele invocate de Cojocari Ivan poartă în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Totodată este de menționat că, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Cojocari Ivan condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul prezentat, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului.

7.2. Colegiul apreciază, remediul aplicat în speța dată, precum unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa care urmează a fi solicitătă în instanța de contencioasă, care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, iar în lipsa unor argumente plauzibile în cererile de recurs, se atestă că, în speță s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, or, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Colegiul lecturând textul recursurilor declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău și avocatul Modval Ivan, în interesele lui Cojocari Ivan *****, constată că recurenții nu au invocat nici-unul din temeiurile specificate la art. 444 alin. (1) Cod de procedură penală. Or, simplul dezacord al unei părți la proces cu soluția instanței de judecată nu poate servi drept temei pentru casarea unei hotărî legale și întemeiate.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

8. Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal va respinge recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 13 Chișinău și avocatul Modval Ivan în interesele lui Cojocari Ivan *****, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024, ca fiind nefondate, reținând în acest sens că încheierea instanței de fond este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost constatate.

9. În conformitate cu art. art. 437 alin. (1) pct. 4), 448, 449 alin. (1) pct. 1), lit. a), 472 Cod de Procedură Penală al RM, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru –

D E C I D E:

*Recursurile declarate de reprezentantul Instituţiei Penitenciare nr. 13 Chişinău şi avocatul Modval Ivan în interesele lui Cojocari Ivan ***** împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 05 februarie 2024,* potrivit căreia plângerea avocatului Ion Madval, în interesele condamnatului Cojocari Ivan, privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă parțial, *se resping ca fiind nefondate, cu menținerea încheierii contestate fără modificări.*

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele completului, judecător: Oxana Robu

Judecător: Olga Cojocaru

Judecător: ***Vladislav Schibin***